

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

22 novembre 2005

PROPOSITION DE LOI

**insérant un article 405^{quinquies} dans
le Code pénal, en vue d'instaurer
une circonstance aggravante pour les auteurs
d'infractions commises envers les agents
dépositaires de l'autorité publique ou
de la force publique**

(déposée par MM. François-Xavier de Donnea
et Alain Courtois)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

22 november 2005

WETSVOORSTEL

**tot invoeging van een artikel 405^{quinquies}
in het Strafwetboek, teneinde een
verzwarende omstandigheid in te stellen
voor de daders van misdrijven, gepleegd
tegen dragers van het openbaar gezag
of van de openbare macht**

(ingediend door de heren François-Xavier
de Donnea en Alain Courtois)

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>sp.a - spirit</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>Vlaams Belang</i>	: Vlaams Belang
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :

<i>DOC 51 0000/000 :</i>	<i>Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
<i>QRVA :</i>	<i>Questions et Réponses écrites</i>
<i>CRIV :</i>	<i>Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)</i>
<i>CRABV :</i>	<i>Compte Rendu Analytique (couverture bleue)</i>
<i>CRIV :</i>	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)</i>
<i>PLEN :</i>	<i>Séance plénière</i>
<i>COM :</i>	<i>Réunion de commission</i>
<i>MOT :</i>	<i>Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</i>

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

<i>DOC 51 0000/000 :</i>	<i>Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA :</i>	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV :</i>	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)</i>
<i>CRABV :</i>	<i>Beknopt Verslag (blauwe kaft)</i>
<i>CRIV :</i>	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)</i>
<i>PLEN :</i>	<i>Plenum</i>
<i>COM :</i>	<i>Commissievergadering</i>
<i>MOT :</i>	<i>Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)</i>

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

RÉSUMÉ

Depuis plusieurs années, on constate une recrudescence de la violence physique, des coups et blessures volontaires portés envers les agents dépositaires de l'autorité publique, de la force publique et, en particulier, envers les agents de police, entraînant parfois la mort de l'agent.

Le Code pénal prévoit déjà au titre VIII, chapitre Ier, section II, les infractions spécifiques de l'homicide volontaire non qualifié de meurtre et de lésions corporelles volontaires mais n'incrimine pas en circonstance aggravante le fait de causer des coups et des blessures volontaires (articles 398 à 401) à des agents dépositaires de l'autorité.

En raison, notamment, du fait qu'ils sont exposés quotidiennement au danger, aux menaces et aux agressions, les auteurs estiment que le législateur doit sanctionner plus lourdement les agressions physiques graves commises envers ces agents et, en l'occurrence, celles ayant entraîné la mort sans intention de la donner.

Les agents dépositaires de l'autorité exercent des missions d'intérêt général pour protéger la société et il est du devoir du législateur de leur accorder un cadre légal spécifique pour prévenir au mieux les agressions physiques graves commises dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de leurs missions d'intérêt public.

SAMENVATTING

Sinds verscheidene jaren constateert men een heropflakking van het fysiek geweld, van de opzettelijke slagen en verwondingen, toegebracht aan de agenten, dragers van het openbaar gezag en van de openbare macht en inzonderheid aan de politieagenten, soms met de dood van de betrokken politieagent als gevolg.

In titel VIII, hoofdstuk I, afdeling II, voorziet het Strafwetboek reeds in de specifieke, misdrijven van niet als moord gekwalificeerde opzettelijke doodslag en in het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel. Het Strafwetboek merkt het opzettelijk toebrengen van slagen en verwondingen (artikelen 398 tot 401) aan openbare gezagsdragers evenwel niet als verzwarende omstandigheid aan.

Met name gelet op het feit dat agenten dagelijks blootgesteld staan aan gevaar, aan bedreigingen en aan agressie, menen de indieners van het wetsvoorstel dat de wetgever ernstige fysieke agressie, begaan tegen die agenten, en in casu de agressie die leidt tot de dood, zonder het oogmerk om te doden, strenger moet straffen.

De gezagsdragers voeren opdrachten van algemeen nut uit om de maatschappij te beschermen en het behoort tot de plicht van de wetgever voor hen in een specifiek wettelijk kader te voorzien teneinde zwaar fysiek geweld gepleegd in de uitoefening of naar aanleiding van de uitoefening van hun opdrachten van algemeen nut, zoveel mogelijk te voorkomen.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Toute la presse s'est fait l'écho au début du mois d'octobre 2005 de la recrudescence des coups et blessures infligés à des agents de police dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de leurs missions, ayant entraîné parfois la mort de ceux-ci sans intention de la donner.

Il existe une incohérence dans le droit pénal (au niveau de la sanction) lorsque la prévention de meurtre est disqualifiée en coups et blessures volontaires ayant entraîné la mort sans intention des auteurs de la donner. En effet, l'incrimination en circonstance aggravante du fait de causer des coups et blessures volontaires envers cette catégorie de personnes n'est pas prévue par le Code pénal et encore moins lorsque ces actes de violence ont entraîné la mort sans intention de la donner.

Actuellement, seule une peine de réclusion de dix ans au maximum peut être prononcée pour cette prévention et, si l'auteur de l'infraction a commis ces actes de violence avec préméditation, il peut être puni de la réclusion de 10 à 15 ans. Ces peines sont en effet prévues dans le titre VIII, chapitre Ier, section II du Code pénal (articles 398 à 410) pour les infractions spécifiques de l'homicide volontaire non qualifié de meurtre et des lésions corporelles volontaires.

Cependant, pour ces infractions spécifiques, il n'est fait aucune référence expresse à l'homicide volontaire ni aux lésions corporelles volontaires commises envers les agents dépositaires de l'autorité publique. Par «agents dépositaires de l'autorité publique», les auteurs se réfèrent à la définition juridique usuelle suivante: «tous les agents du pouvoir qui exercent dans un intérêt public, par délégation médiate ou immédiate du Gouvernement, une partie de son autorité»¹ (exemples: agents de police, agents des Douanes et des Accises, gardes forestiers de l'Etat, etc.). Les «agents de la force publique sont tous ceux qui ont pour mission d'assurer par une action coercitive l'observation des lois et des mandements de l'autorité administrative ou judiciaire, soit

¹ Rigaux, M., et Trousse, P.-M., *Les crimes et les délits du Code pénal*, t IV, Bruxelles, Bruylant, 1963, p.478-479.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Begin oktober 2005 maakte zowat de hele pers gewag van de heropflakking van het aantal slagen en verwondingen, toegebracht aan politieagenten in de uitoefening of naar aanleiding van de uitoefening van hun opdrachten, waarbij die slagen en verwondingen soms hebben geleid tot de dood van de agenten, zonder dat er sprake was van het oogmerk om te doden.

In het strafrecht is (op het niveau van de bestraffing) een incoherentie aantoonbaar wanneer de beschuldiging van moord wordt omgezet in opzettelijk toegebrachte slagen en verwondingen met de dood tot gevolg, zonder dat de daders het oogmerk hadden om te doden. De strafbaarstelling met verzwarende omstandigheid omwille van het feit dat opzettelijk slagen en verwondingen aan die categorie van personen werden toegebracht, ontbreekt immers in het Strafwetboek. Dat geldt nog minder wanneer die slagen en verwondingen de dood tot gevolg hadden, zonder dat sprake was van het oogmerk om te doden.

Momenteel kan voor die beschuldiging alleen een straf van maximaal 10 jaar opsluiting worden uitgesproken. Zo de dader van het misdrijf die gewelddaden met voorbedachten rade heeft gepleegd, kan hij worden gestraft met opsluiting van 10 tot 15 jaar. Dat zijn immers de straffen waarin wordt voorzien in titel VIII, hoofdstuk I, sectie II van het Strafwetboek (de artikelen 398 tot 410) voor de specifieke misdrijven van opzettelijke – niet als moord aangemerkte – doodslag en het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel.

Voor die specifieke misdrijven wordt evenwel geen enkele uitdrukkelijke verwijzing gemaakt naar opzettelijke doodslag noch naar lichamelijk letsel, opzettelijk toegebracht aan agenten die drager zijn van het openbaar gezag. Voor de definitie van «agenten dragers van het openbaar gezag» refereren de indieners aan de volgende gangbare juridische definitie: «*tous les agents du pouvoir qui exercent dans un intérêt public, par délégation médiate ou immédiate du Gouvernement, une partie de son autorité*» (alle agenten van de macht die, in het algemeen belang, door rechtstreekse of onrechtstreekse delegatie van de regering, een deel van haar gezag uitoefent)¹ (vert.). (Bijvoorbeeld: politieagenten, agenten van de Douanen en de Accijnzen, boswach-

¹ Rigaux, M. et Trousse, P.-M., *Les crimes et délits du Code pénal*, deel IV, Brussel, Bruylant, 1963, blz. 478-479.

qu'ils mettent en œuvre cette action, soit qu'ils l'exercent eux-mêmes». En d'autres termes, le Code pénal n'incrimine pas en circonstance aggravante le fait de causer des coups et des blessures volontaires (art.398 à 401) envers ces agents.

Or, le Code pénal érige déjà en circonstance aggravante l'outrage, paroles, faits, gestes, menaces (article 276) ou encore, les coups ayant été la cause d'effusion de sang, de blessures ou de maladie (articles 280 et 281) envers ces agents.

Comme la loi ne prévoit pas de peine alourdie quand la victime d'un homicide est un agent dépositaire de l'autorité ou de la force publique, il convient également dans un souci de cohérence du droit pénal de créer une circonstance aggravante pour l'homicide volontaire non qualifié meurtre et des lésions corporelles volontaires commis envers ces agents.

En consacrant la proposition aux «agents dépositaire de l'autorité ou de la force publique», les auteurs entendent donc sanctionner plus lourdement les agressions physiques graves envers ces agents et, en l'occurrence, celles ayant entraîné la mort d'agents de police sans intention de la donner.

En effet, si la prévention retenue par un tribunal ou une cour est qualifiée «assassinat» (meurtre avec préméditation), la perpétuité est la peine maximale qui pourra être prononcée à l'égard de l'auteur de l'infraction. S'il s'agit d'un meurtre, le Code pénal fixe à 30 ans la peine d'emprisonnement maximale.

Par contre, si la prévention de meurtre est disqualifiée (par un jury d'assises, par exemple) en homicide volontaire ayant entraîné la mort, mais sans intention de la donner, l'article 401 du Code pénal prévoit que le coupable sera puni de la réclusion de 5 à 10 ans. Cette peine est portée de 10 à 15 ans s'il a commis ces actes de violence avec préméditation (circonstance aggravante).

ters van de Staat enzovoort). (Les) «agents de la force publique sont tous ceux qui ont pour mission d'assurer par une action coercitive l'observation des lois et des mandements de l'autorité administrative ou judiciaire, soit qu'ils mettent en œuvre cette action, soit qu'ils l'exercent eux-mêmes». (De agenten van de openbare macht zijn alle agenten die tot taak hebben, door een dwangoptreden de wetten en bevelschriften van de bestuurlijke of rechterlijke overheid te doen naleven, waarbij zij dat optreden in gang zetten dan wel zelf uitvoeren») (vert.). Met andere woorden: het Strafwetboek stelt de opzettelijke slagen en verwondingen, toegebracht aan die agenten niet strafbaar als verzwarende omstandigheid (artikelen 398 tot 401).

Het Strafwetboek verheft reeds tot verzwarende omstandigheid «smaad door woorden, daden, gebaren of bedreigingen» (artikel 276) of nog de slagen die bloedstorting, verwonding of ziekte (artikelen 280 en 281) bij die agenten veroorzaken.

Aangezien de wet niet in een zwaardere straf voorziet wanneer het slachtoffer van de doodslag een agent, drager van het openbaar gezag of van de openbare macht is, lijkt het tevens aangewezen, met het oog op de coherentie in het strafrecht, een verzwarende omstandigheid in te stellen voor opzettelijk doden, niet doodslag genoemd, en voor lichamelijk letsel, opzettelijk toegebracht aan die agenten.

Door het wetsvoorstel toe te snijden op de «agenten, dragers van de openbare macht of het openbaar gezag», zijn de indieners dus voornemens de zware fysieke agressie, begaan tegen die agenten zwaarder te straffen, en dan met name die agressie die de dood van politieagenten heeft veroorzaakt, zonder dat sprake is van het oogmerk om te doden.

Zo de door een rechtbank of een hof in aanmerking genomen beschuldiging immers als «moord» (doodslag met voorbedachten rade) wordt gekwalificeerd, dan is levenslange hechtenis de maximale straf die ten laste van de dader van het misdrijf kan worden uitgesproken. Zo het om doodslag gaat, voorziet het Strafwetboek in een maximumstraf van 30 jaar hechtenis.

Als de beschuldiging van moord (bijvoorbeeld door een assisenjury) daarentegen de lagere juridische kwalificatie krijgt van opzettelijke doodslag met de dood tot gevolg, maar zonder het oogmerk om te doden, dan bepaalt artikel 401 van het Strafwetboek dat de schuldige wordt gestraft met opsluiting van 5 jaar tot 10 jaar. Die straf wordt gebracht op 10 tot 15 jaar indien de schuldige die gewelddaden met voorbedachten rade heeft gepleegd (verzwarende omstandigheid).

La circonstance aggravante du fait de porter des coups et blessures envers ces agents n'est donc pas prévue dans le titre VIII, chapitre Ier, section II du Code pénal, relatif à l'homicide volontaire non qualifié de meurtre et aux lésions corporelles volontaires.

Les seules catégories de personnes, dans cette section, donnant lieu à l'application de circonstances aggravantes pour les crimes et les délits commis envers eux sont les mineurs d'âge et les invalides physiques ou mentaux (article 405*bis*). Une circonstance aggravante est également prévue «lorsqu'un des mobiles du crime ou du délit est (...) l'hostilité à l'égard d'une personne en raison de sa prétendue race, de sa couleur, de son origine nationale ou ethnique, de son sexe, ...» (article 405*quater*).

Repasant de l'architecture du Code pénal, les auteurs entendent donc étendre l'application de ces circonstances aggravantes à une autre catégorie de victimes; les agents dépositaires de l'autorité publique ou de la force publique pour dissuader les auteurs de commettre des actes de violence à l'égard des agents dépositaire de l'autorité et, *a fortiori*, pour mieux protéger nos agents publics.

François-Xavier DE DONNEA (MR)
Alain COURTOIS (MR)

De verzwarende omstandigheid wegens het toebrengen van slagen en verwondingen aan voormelde agenten ontbreekt dus in titel VIII, hoofdstuk I, afdeling II van het Strafwetboek met betrekking tot het opzettelijk doden, niet doodslag genoemd en tot het opzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel.

De enige categorieën van personen, in deze afdeling, die aanleiding geven tot de toepassing van verzwarende omstandigheden voor tegen hen gepleegde misdaden of wanbedrijven, zijn de minderjarigen of mensen met een lichamelijke of verstandelijke handicap (artikel 405*bis*). Er wordt tevens in een verzwarende omstandigheid voorzien «wanneer een van de drijfveren van de misdaad of het wanbedrijf bestaat in de (...) de vijandigheid tegen een persoon wegens diens zogenaamd ras, zijn huidskleur, zijn afkomst, zijn nationale of etnische afstamming, zijn geslacht, (...)» (artikel 405*quater*).

Andermaal uitgaand van de structuur van het Strafwetboek, wensen de indieners de toepassing van die verzwarende omstandigheden dus uit te breiden tot een andere categorie van slachtoffers, met name de agenten, dragers van het openbaar gezag of de openbare macht teneinde de daders te ontraden gewelddaden te plegen ten opzichte van de agenten-gezagsdragers en, *a fortiori* teneinde onze openbare agenten beter te beschermen.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Il est inséré au Code pénal un article 405*quiquies*, rédigé comme suit:

«Art. 405*quiquies*.— Si le crime ou le délit visé aux articles 398, 399, 400 et 401 a été commis contre un agent dépositaire de l'autorité publique ou de la force publique, dans l'exercice ou à l'occasion de l'exercice de ses fonctions, les peines seront respectivement celles mentionnées à l'article 405*bis*, 1° à 8°.».

26 octobre 2005

François-Xavier DE DONNEA (MR)
Alain COURTOIS (MR)

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In het Strafwetboek wordt een artikel 405*quiquies* ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 405*quiquies*.— Indien de misdaad of het wanbedrijf bedoeld in de artikelen 398, 399, 400 en 401, werd gepleegd tegen een agent, drager van het openbaar gezag of van de openbare macht, in de uitoefening of naar aanleiding van de uitoefening van zijn functie, zijn de straffen respectievelijk die welke worden vermeld in artikel 405*bis*, 1° tot 8°.».

26 oktober 2005